

Ds. Arjan van Groos (1962 - 2014)
Tekst: Mattheüs 1, 18 - 25
Middagdienst

Broeders en zusters op deze Kerstmorgen mogen we de geboorte van onze Koning Jezus Christus gedenken. Die in zijn liefde voor ons zijn hemelse heerlijkheid aflegde om hier op aarde de toorn van God tegen onze zonden te dragen.

- 1. Votum**
- 2. Zegengroet**
- 3. Gezang 7 : 1 en 3**
- 4. Gebed voor zegen over de dienst**
- 5. Schriftlezing : Mattheüs 1 : 1 – 16**
- 6. Lied : Psalm 132 : 3 en 9 (Gods werk bezingen in het geslacht van David)**
- 7. Tekst : Mattheüs 1 : 18 - 25**
- 8. Lied : Gezang 10 : 1 en 3 (onze verwondering tegenover God uiten voor zijn komst in deze wereld)**
- 9. Belijdenis van ons geloof op de wijs van Gezang 4**
- 10. Dankzegging en voorbede**
- 11. Slotzang : Gezang 11**

Geliefde gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes

Misschien bent u enigszins teleurgesteld over de tekstkeuze van deze morgen. We horen immers zo graag het kerstevangelie naar Lucas. Hoe Jozef en Maria in Betlehem geen plaats kunnen vinden. Het verhaal van de herders en de engelen in het veld. Het verhaal kennen we allemaal. En dat verhaal is voor onze beleving het echte kerstverhaal: de geboorte van de Here Jezus.

Maar broeders en zusters, hier in Mattheüs hebben we toch ook te maken met het echte kerstverhaal: de geboorte van de Here Jezus. Het eerste vers van onze tekst noemt dit verhaal uitdrukkelijk zo. "De geboorte van Jezus Christus geschiedde aldus." We hebben hier dus te maken met het kerstevangelie naar Mattheüs. En misschien nog wel beter als in Lucas, komt hier het grote wonder van Kerst tot uiting: namelijk dat God zelf onder ons komt wonen en één van ons is. God is mens geworden. God is met ons. Immanuel.

Toen ik zonet vers 18 las, legde ik de klemtoon eigenlijk verkeerd. Het accent ligt in die eerste zin niet op het woord, dat wij zouden verwachten. Op het woord "geboorte". Maar het accent ligt op "Jezus Christus". Deze eerste zin is maar niet alleen een inleidende zin, maar hij grijpt ook terug op vers 16.

Mattheüs begint zijn evangelie met een geslachtsregister. Met een soort monotone dreun. Die verwekte die, en die verwekte die, en die verwekte die. En in vers 16 wordt die dreun dan plotseling onderbroken. Waar je na "Jakob verwekte Jozef" menselijkerwijs zou verwachten "en Jozef verwekte Jezus", volgt er, "de man van Maria, uit wie Jezus geboren is, die Christus genoemd wordt." Zo attendeert Mattheüs zijn lezers er gelijk in vers 16 al op, dat er met Jezus iets bijzonders aan de hand is. Jezus is niet op dezelfde wijze de zoon van Jozef, als bij allen die daarvoor genoemd worden. In vers 18 neemt Mattheüs dit zestiende vers dus op en gaat dan vertellen in welke zin Jezus wel de zoon van Jozef is en in welke zin niet. Want één ding wil Mattheüs zijn lezers goed duidelijk maken: Jozef is niet de natuurlijke vader van Jezus. Jezus is niet door een mens verwekt, maar zijn vrouw Maria is door de kracht van de Heilige Geest zwanger geworden.

Ik verkondig u vanmorgen (-middag) het kerstevangelie onder het thema:

God roept Jozef om de vader te zijn van het kind door de Heilige Geest verwekt

We zullen daarbij twee dingen zien

- 1. Hoe Jozef eerst terugschrikt voor dit vaderschap**
- 2. Hoe Jozef vervolgens dit vaderschap gelovig aanvaardt**

We zullen dus eerst zien hoe Jozef ervoor terugschrikt om vader te zijn van het kind door de Heilige Geest verwekt. Het is goed om te weten dat Mattheüs zijn evangelie voor zijn Joodse landgenoten heeft geschreven. Dus voor mensen die Jezus hebben zien opgroeien als het kind van Jozef en Maria. Daarom besteedt Mattheüs ook zoveel aandacht aan de positie van Jozef ten opzichte van Jezus. Laat hij zien dat Jezus niet het natuurlijke kind van Jozef is. Maar als Jozef niet de natuurlijke vader van Jezus is, dan is het natuurlijk de vraag waarom Jozef dan toch als vader van Jezus is opgetreden? Daarom begint Mattheüs te vertellen wat de relatie tussen Maria, de moeder van Jezus, en Jozef was, toen Maria zwanger werd. Jozef was met Maria in ondertrouw. Ze woonden nog niet bij elkaar, ze leefden nog niet met elkaar als man en vrouw. Maar ze waren al wel met elkaar verbonden. Hun verhouding had al een officiële status. Ze konden niet zomaar meer uit elkaar gaan. Als Jozef van Maria zou willen scheiden, dan zou hij haar ook nu al een officiële scheidbrief moeten geven.

Terwijl zij nu ondertrouwd waren, bleek Maria zwanger te zijn. Ik denk dat ik er niet ver naast zit, als ik veronderstel, dat de meesten onder ons het beeld hebben, dat Jozef van Maria af wilde, toen hij ontdekte dat zij zwanger was. En dat Jozef daaraan de conclusie had verbonden dat Maria hem ontrouw was geworden en hij van haar af wilde.

Maar toch is dat geen juiste voorstelling van zaken. De tekst schetst een ander beeld. Zo staat in vers 18 niet "Terwijl zijn moeder Maria ondertrouwd was met Jozef, ontdekte hij, voordat zij gingen samenwonen, dat zij zwanger was." Nee. Er staat, dat bleek dat zij zwanger was van de Heilige Geest. Jozef ziet zich dus voor het feit geplaatst dat zijn vrouw Maria zwanger is van de Heilige Geest. Waar dat uit bleek? Bijvoorbeeld uit de ontmoeting van Maria en haar verwante Elisabeth. Was Johannes in de schoot van Elisabeth niet opgesprongen toen Maria Elisabeth haar groet had gehoord? En had Elisabeth toen niet gezegd: Gezegend bent u onder de vrouwen en gezegend de vrucht van uw schoot. En waaraan heb ik dit te danken, dat de moeder van mijn Here tot mij komt? Elisabeth wist, dat Maria de beloofde Messias in haar schoot droeg. En ongetwijfeld heeft ze het ook aan Zacharias verteld. En wat denkt u: zal Maria haar

ontmoeting met de engel voor Jozef verzwegen hebben? Dat zou toch zeer onnatuurlijk zijn. Dat je zo'n gebeurtenis voor je geliefde verzwijgt! Jozef wist wat er met Maria aan de hand was. Hij wist dat ze zwanger was van de Heilige Geest.

Verder had Jozef het plan opgevat om in stilte van Maria weg te gaan (vers 19). Als Jozef in de veronderstelling leefde dat Maria overspel gepleegd had, dan zou hij niet het plan hebben opgevat om in stilte van Maria weg te gaan. En zo de schuld voor het op de klippen van hun relatie op zich nemen. Nee. Dan had hij haar aangeklaagd bij de oudsten. Dan zou het duidelijk zijn dat hij geen schuld had, maar dat Maria hem had bedrogen. Maar nu wil hij met zijn stille vertrek de schuld op zich nemen en Maria vrij pleiten.

En in de derde plaats spreekt de engel over schroom om Maria tot vrouw te nemen (vers 20). Jozef voelde zich niet bedrogen door Maria. Zijn grootste probleem was niet dat Maria zwanger was, maar dat ze zwanger was uit de Heilige Geest. Dat was nu juist zijn probleem. Hoe kon hij, zondaar die hij was, nu nog Maria tot vrouw nemen? Behoorde zij niet de Heilige Geest toe? Wat had hij hier nog te zoeken? Hier gebeuren dingen waarin voor zijn gevoel voor hem geen plaats is. Hier is heilige huiver. Huiver voor de heiligheid van God. Want Jozef vreesde God. Want Jozef was een rechtschapen, een vroom man.

Zijn deze gevoelens van Jozef niet heel begrijpelijk. Wie voor de eerste keer vader of moeder wordt, kan het soms al benauwd krijgen als hij denkt aan de verantwoordelijkheid van het ouderschap. "Ben ik daartoe in staat?" Daar kun je soms al voor terugschrikken. Wie zal dan niet terugschrikken bij de gedachte vader te moeten zijn van Gods eigen Zoon? Vader te zijn van dit heilig kind, dat door de Heilige Geest is verwekt? Hoe zal je als mens ooit de vader kunnen zijn van Gods eigen Zoon? Wie zou zichzelf daartoe geschikt achten?

En daarom overweegt Jozef zich terug te trekken. Hier is geen plaats voor hem. Dat in de eerste plaats.

Maar dan grijpt God in. **God wil dat hij dit vaderschap wel op zich neemt.** Dat in de tweede plaats. In een droom verschijnt een engel aan Jozef en die zegt: "Jozef, zoon van David, schroom niet Maria, uw vrouw tot u te nemen, want wat in haar verwekt is, is uit de Geest, uit de Heilige." Let u erop hoe de engel Jozef hier aanspreekt. "Jozef, zoon van David". Zoon van David. Ja, inderdaad, hij was een zoon van David. Maar de glorie

van David was allang vergaan. Daar kon hij nauwelijks meer van profiteren. Die afkomst had weinig waarde meer in die dagen. Maar de engel poetst deze naam op: "Jozef, zoon van David." En hij herinnert Jozef eraan, dat er nog een grote belofte van God voor de stam van David lag. Een belofte die God nog niet had vervuld. De profeet Jesaja had het eeuwen geleden voorgezegd: "En er zal een rijstje voortkomen uit de tronk van Isaak". Isaak, de vader van David, zijn verre voorvader. En nu was die dag gekomen. Van Davids pracht was nauwelijks meer iets over. Niet meer dan een tronk. En uit dit bijna niets laat God nu zijn Zoon opkomen. Gods Zoon moet een plaats ontvangen in de lijn van het geslacht van David. Hoewel hij niet door hem verwekt is, moet Jezus door het vaderschap van Jozef over Hem in die lijn van David worden opgenomen.

Jozef moet niet schromen, niet aarzelen, niet terugschrikken, om Maria tot vrouw te nemen, want wat in de schoot van Maria is, is uit de Heilige Geest. Of letterlijk uit de Geest, de Heilige. Jozef hoeft ook geen schroom te hebben, want wat in Maria is, is verwekt door de Geest, de Heilige. Met nadruk staat "heilige" achteraan in de grondtekst. Daarmee wil de engel maar aangeven. Hij, die dit leven in je vrouw verwekt heeft, is de Heilige. En zal deze Heilige willen, dat jullie huwelijk ontbonden wordt door zijn aanwezigheid. God Zelf heeft jullie bij elkaar gebracht, zal God jullie dan scheiden? Blijf, neem je plaats in, ook al is je vrouw zwanger van de Heilige Geest. Want Hij wil niet anders dan dat je blijft. Ook jij bent in deze raad van God opgenomen. Ook voor jou, Jozef, ligt hier een taak. Er is werk voor jou te doen, zoon van David. Zo ontvangt Jozef hier een plaats en een taak als man van Maria en als vader van het kind dat zij in de schoot draagt.

En dat hij als vader voor dit kind moet optreden, blijkt duidelijk uit de volgende opdracht van de engel. "Maria zal een zoon baren en u zult Hem de naam Jezus geven." Jozef moet dit kind zijn naam geven. Want hij moet zijn vader zijn en zijn taak als vader vervullen in het geven van deze naam: Jezus.

Ja, "Jezus", moet Jozef Hem noemen. "Want", zo zegt de engel, "Hij is het, die zijn volk zal redden van hun zonden". "Jezus" was eigenlijk maar een onopvallende naam in die dagen. Er heetten zoveel jongens zo in die tijd. Maar toch is het een bijzondere naam als we die zien in de lijn van Jozefs geslachten. Want daar komen we deze naam niet tegen. Het kind ontvangt dus een naam, die helemaal niet in de familie voorkomt. Maar het is ook niet de bedoeling om enig familielid te eren. Nee. Het gaat bij de naam van dit kind

om Hem zelf. Deze naam zegt was over dit kind, over zijn levensprogramma. En dat programma is zijn volk van hun zonden bevrijden.

Hij komt om zijn volk van zonden te bevrijden. "Zijn volk" wijst om zijn koningschap. "En de bevrijding van zonden" wijst op zijn priesterschap. Hij komt de zonden van mensen verzoenen en hen daarvan bevrijden. Hier is de eeuwige priesterkoning, Melchizedek, die uit het hemelse Jeruzalem is neergedaald, uit de stad van de vrede, om zijn volk met God te verzoenen en vrede te brengen.

Hier is de beloofde Messias. Hier is het kind dat al eeuwen geleden beloofd was. Hier gaat God voltooien wat Hij door zijn profeten heeft laten profeteren. Hier wordt het Schriftwoord vervuld door Jesaja gesproken:

"Zie, de maagd zal zwanger worden en een zoon baren, en men zal Hem de naam Immanuel geven."

Jozef die zich wilde terugtrekken, wordt er door de engel op gewezen, dat wat met Maria gebeurd is, zo móest gebeuren. Het was eeuwen geleden al voorzeggd, dat dit zo zou gebeuren. Hier vervult God wat Hij vroeger heeft laten voorzeggen. Een jonge vrouw zal zwanger worden. Van een man is geen sprake. Noch in de profetie. Noch hier bij Maria. "Zie het Jozef. Wat met Maria is gebeurd, was al voorspeld. God is hier bezig met Maria. En jij, zoon van David, moet hierin jouw taak vervullen. Neem haar tot vrouw en zorg voor dit kind als een echte vader."

Voor dit kind, dat men de naam Immanuel zal geven. Wat betekent God met ons. Wat een wonder! Wat drukt deze naam het wonder van Gods liefde prachtig uit. God wordt ,,n van ons. Mens zoals wij. Huiver, zoals Jozef huiverde. Wie is deze God toch dat Hij onder ons wil wonen? Dat wij Hem mogen ontmoeten. Oog in oog met Hem staan. De woorden uit zijn mond kunnen horen. Hem kunnen aanraken. God. Die zo boven ons verheven is. Die in een groot licht woont. Die het volk Israël deed sidderen van angst toen Hij op de Sinaï aan hen verscheen. Die Jesaja ineens deed krimpen toen Hij deze profeet riep. Hij wordt ,,n van ons. Leeft met ons. Leeft onder ons. En sommigen zullen zien, wie Hij is. Sommigen zullen Hem erkennen als Zoon van God. Als de beloofde Messias. Als God met ons. Wat een naam! Wat een naam van troost! God is met ons. Met ons zondaren. Dat is het grote wonder van Kerst. God is met ons. Een wonder waar je voor kunt huiveren.

En tegelijk een wonder waar je niet voor weg mag lopen. Maar dat je in geloof moet aanvaarden. Zoals Jozef ook de woorden van God in geloof aanvaardde. Hij hoefde Maria niet te verlaten. Sterker nog. Hij mocht Maria niet verlaten. Want God had ook een taak voor hem. Hij moest een man zijn voor Maria en een vader voor Gods Zoon. Hoewel hij er zich waarschijnlijk zijn leven lang over is blijven verwonderen, dat God hem voor deze taak had bestemd, is hij toch gelovig de weg gegaan, die God hem had opgedragen, als zoon van David.

Want nadat Jozef uit zijn slaap ontwaakt was, deed hij, zoals de engel van de Here hem bevolen had en hij nam zijn vrouw tot zich. Jozef kwam de taak die hem door de engel was opgedragen tegenover zijn vrouw gehoorzaam na. Jozef en Maria gingen onder „n dak wonen om voortaan als man en vrouw samen te leven. Alleen had nog geen gemeenschap met haar. Ongetwijfeld uit respect voor het kind, dat ze in haar schoot droeg. Maar later, toen Jezus geboren was, hebben ze ook in de gemeenschap van man en vrouw hun huwelijk gevierd.

En ook tegenover het kind kwam hij zijn opdracht na. Hij gaf het kind de naam Jezus. Zo aanvaardde hij het vaderschap tegenover Gods Zoon. Zo aanvaardde hij Gods Zoon als zijn eigen zoon.

Wie kan het begrijpen? Dat God zo dicht bij mensen wil leven. Dat Hij zich niet schaamt om een kind te zijn van een zondige vader en zondige moeder. Gelovige, maar allesbehalve rijke mensen Om als een hulpbehoevend wezentje op aarde te komen, overgeleverd aan de zorg van zijn ouders, terwijl Hij toch de Almachtige God is.

Dat is het wonder van Kerst, waar Jozef eerst zo voor terugdeinsde, maar later zo gelovig zijn taak op zich nam. En dat is het wonder waar wij vandaag ook voor staan. Dat God om ons mens is geworden. Om ons heeft geleden. Ons bevrijd heeft van onze zonden. En ons nog altijd nabij is. Hoe is het mogelijk, dat God zo met ons omgaat? Laten we ons daar toch over verwonderen in deze dagen van Kerst. En God loven en aanbidden om alles wat Hij voor ons heeft gedaan en nog altijd doet. Want Hij is nog altijd Immanuël : God met ons.

Amen